

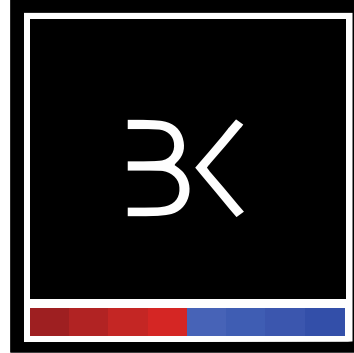
Burcu Kösem
EKONOMİ - FINANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

30 Eylül / 2022

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtma ya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

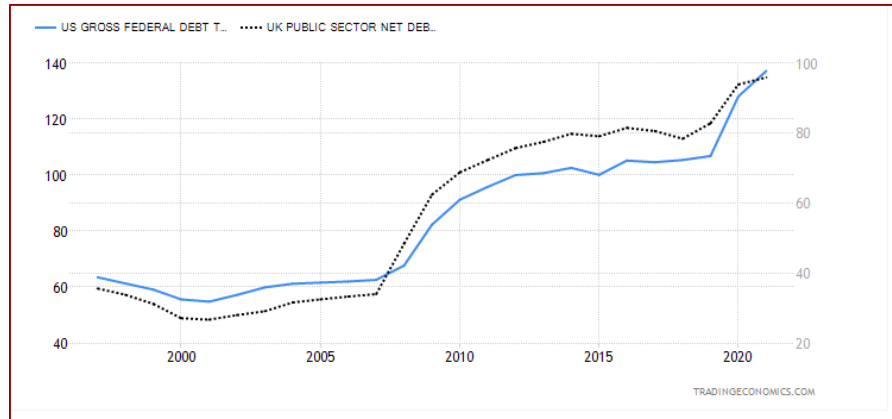
Truss vs Trust..

- ❑ Geçtiğimiz hafta ABD merkez bankası Fed'in fazla şahin politikasının küresel yansımalarında Fed'den bile önce davranıp, ilk sıkılaştırma adımı olarak politika faizini arttıran İngiltere merkez bankası BoE'nin ABD ile eşgüdümlü para politikasına karşın parasının değerini koruyamadığından söz etmiştik.
- ❑ Bu hafta ise literatüre geçecek cinsten enteresan bir gelişme yaşandı; İngiliz merkez bankası politikasına tamamen ters bir tutum izleyerek, küresel ekonomi gündemine damgasını vurdu.
- ❑ Geçtiğimiz haftanın son günü açıklanan ve İngiliz kamuoyuna mini tanımlaması ile lanse edilen mali paket; İngiltere Maliye Bakanı Kwasi Kwarteng tarafından ülkede toplam 45 milyar sterlini bulacak vergi indirimlerinin uygulanmasına hazırlandığı şeklinde duyurulmuştu.
- ❑ Ancak enerji fiyatlarına yönelik ekonomiyi canlandırma hedefinde olan paket, maxi büyüklükte ve ülkenin belirli bir kesimini fonlamaya yönelik olduğu endişeleri ile tepki çekti, IMF tarafından ise hayat pahalılığını daha fazla arttıracak olması nedeni ile kesin bir dille kınanmıştı...
- ❑ Bu durum, ülkenin dış borçlanmasının yükseleceği yönündeki beklentileri artırarak sterlinin güç kaybetmesine neden oldu.

BoE'den Panikli U Dönüşü

- ❑ İngiltere Merkez Bankası tarihi vergi indirimi planının ardından piyasalarda yaşanan çöküşe yanıt olarak uzun vadeli tahvillerde geçici alım yapacağını duyurdu.
- ❑ Konu hakkında yapılan açıklamada "Bu alımlarla piyasa koşullarında düzenin sağlanması amaçlanıyor" dendi. Banka tahvil alımlarının ilk aşamada ihale başına 5 milyar sterlin tutarında olacağını belirtti.
- ❑ İngiliz merkez bankasının bu adımı küresel para piyasalarına adeta kısa süreli bir soluk getirdi getirmesine ancak ister vergi paketinin açıklanması olsun isterse de gelişmiş ülke merkez bankalarında ilk kez görüldüğü üzere böylesine bir U dönüşünün geçici de olsa piyasalara servis edilmesi; küresel ekonominin içinde bulunduğu yerin kıta Avrupa başta olmak üzere belki de ABD hariç kürenin tümü için sallantılı olduğunu gösteriyor.
- ❑ Elbette ki İngiltere'nin AB'den ayrılması, kraliçenin ölümü ve yeni başbakan ile yeni mali politika nedenler silsilesinde bir bütün olarak ele alınabilir ancak dünyanın altıncı büyük ekonomisi üstelik de finans ve sigorta gibi hizmet sektörünün devi olan bir ülkenin parası bile ABD'nin en önemli müttefiki ve para politikalarının da eşlenikçisi olarak bu denli değer kaybediyor ise burada sorgulanması gereken temel parametre , rezerv para dolar ekonomisinin ABD'nin geri kalanı için sürdürülebilirliği olacaktır. Neden mi 2000'li yıllardan bu yana hızla artan kamu borçluluğu ve genişleyen para tabanı ile...

Enerji ve Dolarla Savrulan Ekonomiler

- ❑ Gecikmiş talebin baskısı Rusya'nın Ukrayna'yı işgali sonrası yaptırım ve karşılıklı restleşmelerle enerji krizinin çıkması ve ABD merkez bankası Fed'in politika faiz artışları ile pek çok ülke bu sıkılaştırma sürecini yakından takip etmiş olsa da önemli düzeyde kayba uğradı.
- ❑ G20 ülkeleri para birimleri karşılaştırıldığında; JPMorgan tahminlerine göre, ABD dolarının nominal efektif döviz kuru geçen yılın sonu ile 26 Eylül 2022 arasında yüzde 12 değer kazandı. Aynı dönemde yenin efektif oranı yüzde 12, sterlin yüzde 9 ve euro yüzde 3 değer kaybetti. Yalnızca dolara karşı hareketler daha büyük: sterlin yüzde 21, yen yüzde 20 ve euro yüzde 16 değer kaybetti.
- ❑ Elbette para birimi açısından rezerv para doların dışında bir kazanan daha var ki o da enerji kozunu elinde tutan Rusya...

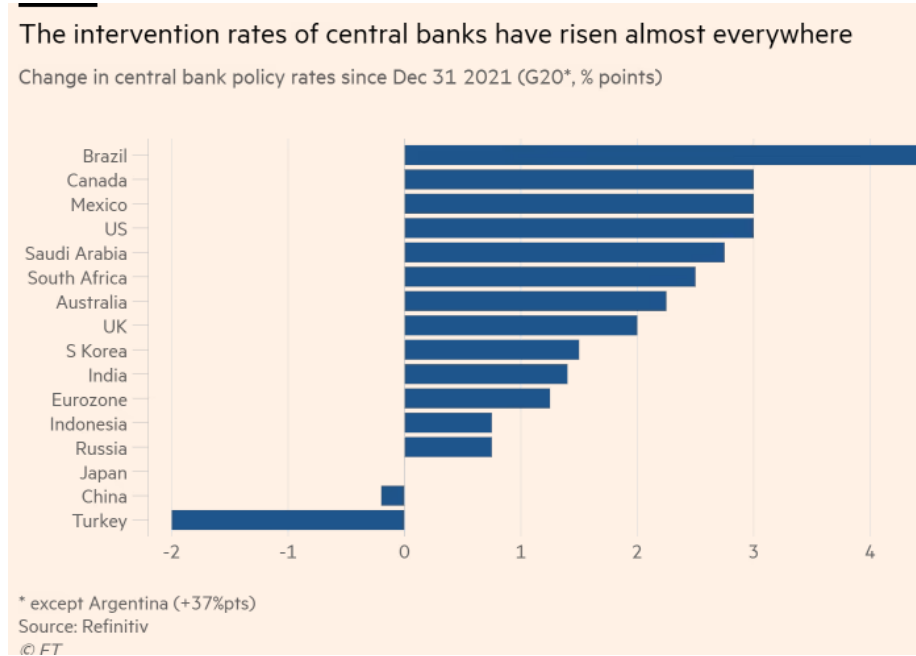

Türkiye'nin Bu Silsilede Oldukça Farklı Bir Yeri Var...

- ❑ Ülkemizdeki yüksek enflasyonu ve Türk parasının değerindeki keskin düşüşü sadece bu dışsal etkilere elbette ki bağlayamayız.
- ❑ Öncelikli olarak 2020 ve 21 yılları Türkiye'de ekonomi yönetimi ve politikaları açısından oldukça dalgalı idi.
- ❑ Merkez bankası ve ekonomi yönetimi ile belirli kurumlardaki yöneticilerin atanmak sureti ile sıklıkla değişimi ister istemez ekonomi ve merkez bankası politikalarında da değişiklikler oluşturdu.
- ❑ Bu durum Türk parasının kırılmalılığı ile birleşince paramızdaki değer kaybı da artmış oldu.
- ❑ Ardından ateşi çok yükselen kuru dizginlemek adına Sn. Nebati'nin de bahsini geçirdiği davranışsal ekonomi çıktılarındaki bozulmayı da hafifletmek adına bir takım finansal enstrümanlar makro ihtiyati tedbirler adı altında getirilmeye başlandı ki şu fırtınalı süreçte KKM'nin Türk parasının değerinin belli bir ölçüde koruduğunu görmekteyiz.
- ❑ KKM de hazineye getirdiği yük nedeni ile çok ciddi eleştiriler almakta ancak yine de oluşan kırılmalılığı bir nebze de olsa tuttuğu söylenebilir.
- ❑ Bundan sonraki aşamada görüleceği üzere Fed'in bu aşırı agresif tutumlarına ve Rusya'nın enerji ile tahıl vb üzerinden dünyaya haksızca meydan okumasının önünde herhangi bir faiz artışının duracağını da düşünmüyoruz.
- ❑ Ülkemizin önünde zorlu ancak çeşitli avantajlarla da dolu bir yol var; özellikle katma değerli ürünlerin üretimi ve teknolojik hamle ile jeopolitik avantajlarımızı birleştirmemiz halinde gelişmiş ekonomileri yakalamak hayal olmayacaktır.

Faiz Yükseltmek Dolar Dışında Hangi Paralara Değer Katmış?

- ❑ Financial Times'da Martin Wolf'un «Why the strength of the dollar matters» (doların gücü neden önemli) başlıklı makalesinde ifade ettiği bir gerçek daha var ki o da paralarının değeri dolar karşısında düşen bu ülkelerin pek çoğunun aslında Fed'in sıkı para politikasını yakından izlemiş olmaları...
- ❑ Grafikten de görüleceği üzere Brezilya, Türkiye ve Rusya ile rezerv paranın sahibi ABD hariç pek çok ülke ve veya Euro bölgesi gibi merkez bankası politika faizlerini arttırmasına karşılık paralarının değerini dolara karşı korumayı başaramamış!

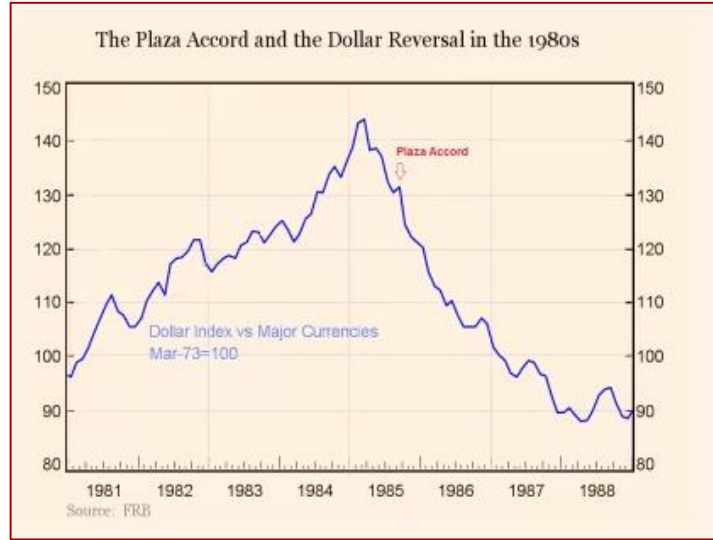
Küreselde Payı Giderek Artan Rezerv Para

- ❑ Yine aynı makalenin bir diğer grafiğine bakıldığında ise doların küresel varlık ve işlemlerdeki payının giderek artıyor olmasından ve ABD'den daha güçlü bir dolardan söz ediliyor...
- ❑ Bu durumun küresel ekonomiyi istikrarsızlığa götürdüğü ve düzeltmek içinse ABD'nin kendi enflasyon endişesinden kurtulması gerektiğinin altı çiziliyor.
- ❑ Ayrıca yazar geçmişteki iki anlaşmayı örnek gösteriyor ki birazdan sözünü edeceğimiz Ortodoks iktisat politikasının yani moneteristlerin ilgi alanının çok da dahilinde anlaşmalar olmadığının altı çizilmelidir☺

Nedir bu Plaza ve Louvre Anlaşmaları (İttifakı) ?

- ❑ Plaza Anlaşması, 22 Eylül 1985 tarihinde Fransa, Batı Almanya, Japonya, ABD ve Birleşik Krallık'ın New York'ta bulunan Plaza Otel'de para piyasalarına müdahale ederek Japon yeni ve Alman Markı karşısında ABD dolarını değer kaybettirilmesi için yaptıkları antlaşmadır.
- ❑ Louvre Anlaşması ise uluslararası para piyasalarını istikrara kavuşturmayı ve 1985'teki Plaza Anlaşması'ını takiben doların devam eden düşüşünü durdurmayı amaçlayan, 22 Şubat 1987'de Paris'te imzalanan bir antlaşmadır. Plaza Anlaşması ile Louvre Anlaşması, iki aşırı uluslararası para rejiminin arasında rasyonel bir uzlaşma çözümü olarak kabul edildi: Anlaşma Fransa, Batı Almanya, Japonya, Kanada, Amerika Birleşik Devletleri ve Birleşik Krallık tarafından imzalandı. İtalyan hükümeti anlaşmayı imzalamaya davet edilmesine karşın anlaşmayı imzalamayı reddetti.

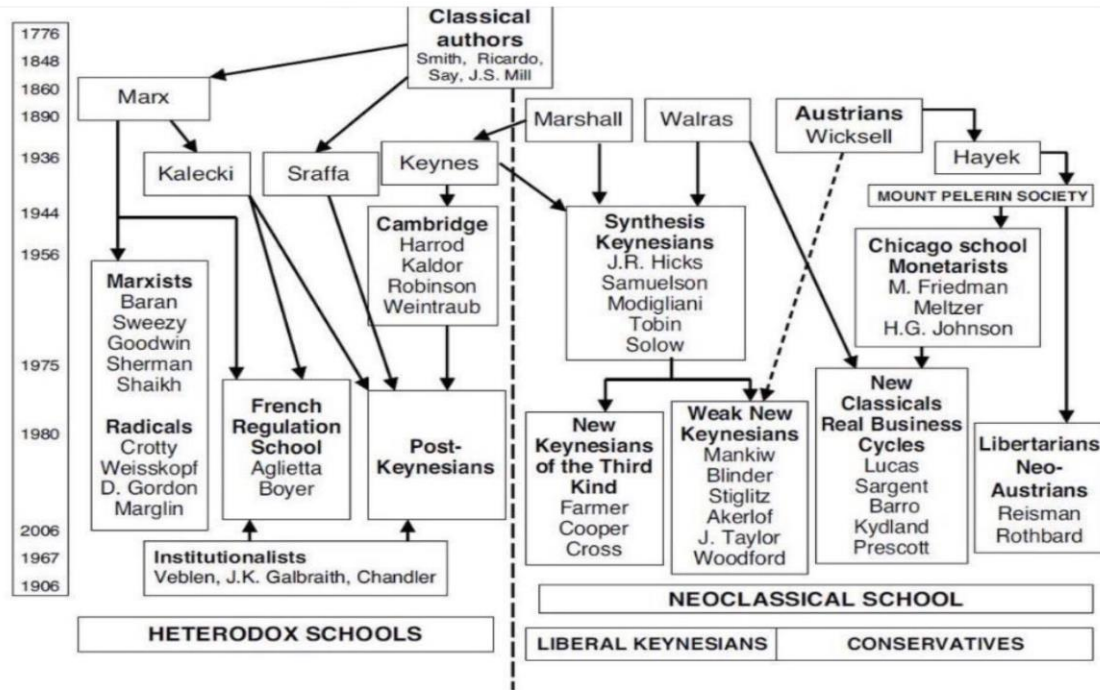

Grafik: Opinion Gavyn Davies' blog 24 Nisan 2016

Epistemolojik Kopuşla Heteredoks Ekonomiye Geçiş Üzerine...

- ❑ Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, "Ekonomik Dönüşüm ve Yeni Paradigmalar Zirvesi"nde yaptığı konuşmada "Eğer yeni ekonomi modelini uygulamaya almasaydık, bugün enflasyon sorunu ile birlikte büyük olasılıkla bir durgunluk ve buna bağlı birçok sorunla yüz yüze kalacaktık." değerlendirmesini yaptı.
- ❑ Ayrıca yine aynı toplantıda « Neo klasik ekonomi düşüncesinden epistemolojik bir kopuşu temsil eden heteredoks yaklaşım günümüzde giderek ön plana çıkan davranışsal ekonomi ve nöro ekonomi ile daha fazla önem kazanmaktadır» cümlesini kullanması ile Ortodoks ve Heteredoks ekonomi kavramları gündeme gelmiş oldu.
- ❑ Ekonomi bilimi, içerisinde pek çok ekol yani teori barındırmaktadır. Özellikle dünyada yaygın biçimde kabul gören kapitalizm belli döngüleri sahiptir ve büyük buhran gibi önemli bir krizin ardından John Maynard Keynes ekolü ile beraber Adam Smith'in klasik (Ortodoks) iktisat teorisine alternatif ve kamu müdahalesini, düzenlemelerini esas kılan bir ana teori de oluşmuştur.
- ❑ Günümüzde Klasik iktisat teorisinyenleri parasalcı (moneterist), Keynesyen teorisyenleri ise bu akımdan Post-Keynesyen teorilere geçiş yapmışlardır. Ayrıca zaman içerisinde bu teorilerin çeşitli türevleri oluşmuştur.
- ❑ Klasik iktisat teorisi, Keynesyen iktisat teoremi , bu ikisinden farklı yani kapitalizme tezat Marxism ve türevlerinin etkileşimi Ek 1 deki tablodan görülebilir.

Ek 1: Ekonomi Teorileri

Source: Marc Lavoie's *Introduction to Post-Keynesian Economics*.

Epistemolojik Kopuşla Heteredoks Ekonomiye Geçiş Üzerine...

- ❑ Bültenimizin başında küresel ekonomiye ilişkin değerlendirmelerde özellikle Fed'in sıkı para politikası ve buna paralel olarak yükselen dolar endeksinin etkilerini açıklarken ifade ettiğimiz üzere,
- ❑ ABD ve yaptırımlara karşın enerji kozunu kullanan Rusya hariç hemen hemen hiçbir güçlü ekonominin parasının ; Ortodoks (klasik) iktisat teorisinin gereklerini yerine getirse dahi doların gücüne direnemediğini veriler eşliğinde ifade ettik.
- ❑ Fed'in faiz artışları doları pahalılaştırırken, aynı zamanda da tek güvenli liman olarak tüm dünyaya dağıtılan doların yuvasına dönmesine neden oluyor.
- ❑ Ancak diğer para birimleri için tersine bir yapı söz konusu olduğu gibi aynı zamanda ciddi bir ekonomik durgunluk tehlikesi de satın alınmış oluyor..
- ❑ Bu durumun oluşmasındaki en büyük neden enflasyonun arz kaynaklı olması; aylardır bültenlerimizde zaman zaman bu konuyu ele almaya çalıştığımız üzere para politikasının faiz aracı yolu ile hem enflasyon beklentileri hem de talep üzerinde önemli etkiler yaratılabilir elbette ancak içinde yaşanan süreçte ardı ardına gelen şoklar ve enerji krizi ortamı, ister istemez alternatif ekonomi politikalarını gerekli kılıyor...
- ❑ Dolayısıyla üzerine çok söz söylenen «epistemolojik kopuş» Türkiye Ekonomi Modeli'ne kaynak oluşturduğu gibi kimbilir belki tezgah altı bir (Amerika baskısı nedeniyle) İngiltere Ekonomi Modeli , Yeni Japonya Modeli.... Ve dahi yeni döviz anlaşmalarının yolunu açabilir.
- ❑ Sonuçta epistemoloji çağımızın da adını oluşturduğu üzere bilginin felsefesi değil midir?

TCMB'den Yeni İhracat Kredisi Talimatı

- ❑ Talimatla TCMB, ihracat kredileri ve Döviz kazandırıcı hizmet faaliyetlerinin finansmanı amacıyla kullanılan kredilerin tanımlamalarına açıklık getirdi. Böylelikle kredilerin amacı dışında kullanılmasının önüne geçilmesi hedefleniyor.
- ❑ TCMB'nin talimatında ihracat kredileri için "Son üç mali yıldaki ya da son mali yıldaki ihracat toplamının ithalat toplamına oranı en az yüzde 110 olan firmalara en fazla iki yıl vadeli kullanılan ihracat kredileridir" tanımı yapıldı.
- ❑ Talimata göre savunma sanayi sektöründe faaliyet gösteren, yüksek teknolojlili ürün ihracatı taahhüdü ile başvuruda bulunan, sevk sonrası ihracatın finansmanı amacıyla kredi kullanacak ve ihracat alacak sigortası yapılmış olması kaydıyla cari yıldaki proforma fatura veya sözleşme ibrazı ile kredi kullanacak yeni kurulan firmalarda net ihracatçılık şartı aranmayacak.
- ❑ Talimatta net ihracatçı olan aracı ihracatçı firmaya, ihracata yönelik nihai mal sağlayan imalatçı veya imalatçı-ihracatçı firma da net ihracatçı olarak değerlendirileceği ifade edildi.

Bankaların Kredi Düzenlemesinde Olası Riskler

- ❑ Uzunca bir süredir banka karlılıkları üzerinden çeşitli kritikler yapılmakta, ayrıca reel kesimin içinde bulunduğu zor, enflasyonist şartların her geçen gün işletme sermayesi ihtiyacını arttırdığı ve uygun krediye ulaşmakta zorluk yaşadığı da bir gerçek..
- ❑ Bu duruma yönelik olarak Türkiye’de bir taraftan merkez bankası kanalı ile dünyadaki ağırlıklı trendin aksine düşük faiz politikası ile gevşek bir tutum izlenirken, diğer taraftan da makro ihtiyati tedbirler kapsamında sıkı ve denetimli bir tutumla heteredoks bir politika izleniyor.
- ❑ Makro ihtiyati tedbirlerin başlıca amacı Liralaşmayı desteklemek yani fon kaynaklarının dövize gitmesini engellemek ve üretim ile ihracat yapanlara yönelik selektif bir politika izlemek.
- ❑ Bankalar açısından bakıldığında ise son aylarda yürürlüğe giren uzun vadeli menkul kıymet alımı ile uygun faizli kredi vermek arasında bir seçimleri olduğu ve merkez bankasından giderek düşen faizle fonlanmalarının karlılıkları üzerinde olumlu bir etki yarattığı söylenebilir.
- ❑ Ancak pratikte bunun tam da böyle işlemediğini aslında tahvil tutmanın gerek TCMB tarafından dikte edildiği gerekse de gelecekte olası faiz artışı riskine karşı mümkün olmadığını ifade etmekte fayda var.
- ❑ Bunun dışında iç piyasaya uygun faizle kredi vermek zorunda kalan bankaların vadesi gelen sendikasyon kredileri ile ilgili olarak artan CDS priminden ötürü de önemli düzeyde bir maliyet ve riskle karşı karşıya kaldığı söylenebilir.
- ❑ Ayrıca özkaynak karlılığı finansal kurum gibi yüksek sermaye gerektiren bir yapıda gerçek anlamda karlılığı değerlendirmede önemli bir ölçüt olmalıdır kanısındayız.
- ❑ Tüm bu etmenler reel sektörün yoğun ve enflasyon nedeniyle sürekli artan fonlanma ihtiyaçları göz önüne alındığında şu anda önemli bir risk oluşturmaktadır.

Navlun Serbest İniş Geçti...

- ❑ Pandemi döneminde neredeyse altın çağını yaşayan deniz taşımacılığı sektörü bu defa serbest iniş geçen konteyner ve kuru yük fiyatları karşısında satış stratejisi arayışına geçti.
- ❑ Uzunca bir süre tedarik zincirindeki daralmadan söz etmiştik burada kilit rolü oynayan ana faktör ise dünyada en yaygın şekilde kullanılan deniz taşımacılığına yönelik aşırı yükselen navlun fiyatları idi..
- ❑ Bu yılın başında Uzakdoğu-ABD deniz hattında 40'lık konteyner için navlun 15 bin dolar seviyesindeyken, bu rakam bu hafta 2 bin dolara kadar indi. Konteyner navlun piyasasının önde gelen analiz şirketlerinden Drewry'nin dün yayınladığı Dünya Konteyner Endeksi'ne göre; 40'lık konteyner navlun endeksi geçen hafta yüzde 10 kayıpla 4 bin dolara kadar geriledi. Drewry'nin Dünya Konteyner Endeksi özellikle son bir ay içerisinde her hafta yüzde 10 değer kaybediyor. Endekste, son bir yılda yüzde 60'a yakın kayıp söz konusu.
- ❑ Dünya gazetesinde Aysel Yücel'in haberine göre Konteyner navlunun sert düşmesi nedeniyle yerli armatörleri de zor günlerin beklediği ifade ediliyor. Ukrayna'daki savaşla birlikte Rusya'ya Türkiye üzerinden yapılan ticaretin yerli armatöre kısmen bir avantaj sağlaması beklenirken, özellikle yüksek karlılık döneminde büyük gemi yatırımlarına imza atan bazı yerli armatörlük şirketlerinin sıkıntı yaşayabileceği dile getiriliyor.

Haftadan Kalanlar

- ❑ Eurostat'ın öncü verilerine göre Euro bölgesinde enflasyon eylül ayında yıllık bazda yüzde 10 ile beklentilerin üzerinde artarak yeni bir rekor seviyeye yükseldi.
- ❑ Rusya Devlet Başkanı Putin, 4 bölgenin Rusya topraklarına katılmasına ilişkin belgeyi imzaladı. Putin, "Donetsk, Luhansk, Herson ve Zaporijya'da korkmadan iradelerini gösterdiler. Artık sonsuza kadar bizim vatandaşlarımız oldular." dedi. AB ülkelerinin liderleri, ortak açıklama yaparak Rusya'nın ilhakını asla tanımayacaklarını duyurdu.
- ❑ NATO Genel Sekreteri Stoltenberg, Rusya'nın Ukrayna'daki 4 bölgeyi ilhakının gayrimeşru ve yasa dışı olduğunu bildirdi. Stoltenberg, Ukrayna'nın NATO üyeliği için tüm üyelerin oybirliğine ihtiyaç olduğunu söyledi.
- ❑ İsveç'in Türkiye'ye uyguladığı silah ambargosunu kaldırdığı bildirildi.
- ❑ Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Borsa İstanbul'da yaşanan hareketlerle ilgili en ince ayrıntısına kadar inceleme yapılacağını, en kısa sürede kamuoyu ile paylaşılacağını söyledi.
- ❑ Şirketlerin KKM'ye dahil edilebilecek hesaplarında tarih sınırı Eylül sonuna kadar genişletildi.
- ❑ Altılı masada yer alan siyasi partilerin liderleri, ikinci tur görüşmelerin ilkinin 2 Ekim Pazar günü CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun ev sahipliğinde gerçekleştirecek.
- ❑ Sosyal konut projesinde 5 bin konutun yapılacağı 17 il belli oldu.
- ❑ Baltık Denizi'nde Rus gazını Avrupa'ya taşıyan Kuzey Akım 1 ve 2 doğal gaz boru hatlarındaki sızıntılarla ilgili AB ve Rusya birbirini suçladı. Bu yıl kullanılmayacak olan hatlar kalıcı olarak da kapanabilir.
- ❑ Kremlin, Türk kamu bankalarının Mir'den çekilmesine ABD'nin baskısının neden olduğunu açıkladı.
- ❑ İtalya'da yapılan seçimleri İtalya'daki Kardeşler Partisi'yle aşırı sağcı lideri Giorgia Meloni kazandı. İtalyan siyasetine ezici bir çoğunlukla hakim olan erkeklerin arasında yıldızı parlayan Meloni, göçmen ve İslam karşıtı bir politika izliyor.

Haftanın Grafiği

AB ÷lkelerinde hane ve işletmeleri enerji krizinden korumak için tahsis edilen devlet destekleri zaten var olan bütçe açıklarını iyice kabartıyor. Ancak aşırı yüksek fiyatlardan kaçınmak bu ÷lkeler açısından yine de kolay değil...

15 üye ÷lke, bu hafta AB enerji komisyonu üyesi Kadri Simson'dan toptan gaz fiyatlarında AB çapında bir tavan talep etti. Gerekçeleri ise işletmelerin bir yıl önceki seviyelerinin yaklaşık beş katı olan maliyetlerin ağırlığı altında ezilmesi.

Ekonomik Güven Endeksi, Eylül 2022

- Ekonomik güven endeksi Eylül ayında aynı düzeyde kalarak 94,3 değerini aldı.
- Bir önceki aya göre Eylül ayında tüketici güven endeksi %0,3 oranında artarak 72,4 değerini, hizmet sektörü güven endeksi %1,7 oranında artarak 118,2 değerini, perakende ticaret sektörü güven endeksi %2,7 oranında artarak 115,9 değerini, inşaat sektörü güven endeksi %2,1 oranında artarak 88,1 değerini aldı. Reel kesim (imalat sanayi) güven endeksi %1,2 oranında azalarak 100,2 değerini aldı.

Ekonomik güven endeksi, güven endeksleri ve değişim oranları, Eylül 2022

	Endeks		Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	
	Ağustos	Eylül	Ağustos	Eylül
Ekonomik güven endeksi	94,3	94,3	1,0	0,0
Tüketici güven endeksi	72,2	72,4	6,1	0,3
Reel kesim güven endeksi	101,4	100,2	-1,1	-1,2
Hizmet sektörü güven endeksi	116,2	118,2	-1,3	1,7
Perakende ticaret sektörü güven endeksi	112,9	115,9	-0,4	2,7
İnşaat sektörü güven endeksi	86,3	88,1	1,5	2,1

Endeks değerleri mevsim etkilerinden arındırılmış değerlerdir.

Dış Ticaret İstatistikleri, Ağustos 2022

- ❑ Türkiye İstatistik Kurumu ile Ticaret Bakanlığı iş birliğiyle genel ticaret sistemi kapsamında üretilen geçici dış ticaret verilerine göre; ihracat 2022 yılı Ağustos ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre %13,1 artarak 21 milyar 337 milyon dolar, ithalat %40,4 artarak 32 milyar 531 milyon dolar olarak gerçekleşti.
- ❑ Enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç ihracat, 2022 Ağustos ayında %9,3 artarak 17 milyar 981 milyon dolardan, 19 milyar 647 milyon dolara yükseldi.
- ❑ Ağustos ayında enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç ithalat %16,6 artarak 18 milyar 392 milyon dolardan, 21 milyar 453 milyon dolara yükseldi.
- ❑ Enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç dış ticaret açığı Ağustos ayında 1 milyar 806 milyon dolar olarak gerçekleşti. Dış ticaret hacmi %13,0 artarak 41 milyar 101 milyon dolar olarak gerçekleşti. Söz konusu ayda enerji ve altın hariç ihracatın ithalatı karşılama oranı %91,6 oldu.

